

A Survey of Lyrical Elements in Migration Novel: The Enigma of Arrival by V. S. Naipaul

Zahra Dehghanipoor¹ | Ahmad Shirkhani²

1. M. A. of English language and literature at Sistan and Baluchestan University. Email: samindehghanii35@gmail.com
2. Corresponding author, Assistant Professor of English Language and Literature Department of Sistan and Baluchestan University, Email: Ahmadshirkhani@lihu.usb.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Article history:
Received:
14 June 2024
Received in revised form:
26 October 2024
Accepted:
5 November 2024
Published online:
23 August 2025

Keywords:
lyrical novel, Migration
novel, The Enigma of
Arrival, Naipaul.

This research studies lyrical elements in *The Enigma of Arrival* (1987) by V. S. Naipaul, Noble prize winner in 2001. The theoretical approach is a combination of the ideas of Cattie Owens Murphy on lyrical novel and the theory of migration literature presented by Soren Frank. This study aims to show the overlap of lyrical thematic and formal elements with features of migration novel used in *The Enigma of Arrival* and to show how lyrical elements contribute to the expression of migration experience. The findings of this study explain that the following lyrical element overlap with the prominent features of migration literature: subjectivity, non-linear plot, repetition and revision. These elements correspond with certain features of migration novel such as autobiography, narratorial authority, wandering consciousness, multi-dimensionality, and non-linearity. Naipaul has used lyrical features in *The Enigma of Arrival* to give depth to the represented experience of migration. The lyrical dimension of Naipaul's novel leads to reasoning and perception through emotions.

Cite this article: Dehghanipoor, Zahra; Shirkhani, Ahmad. (2025). "A Survey of Lyrical Elements in Migration Novel: The Enigma of Arrival by V. S. Naipaul". *Journal of Lyrical Literature Researches*, 23(45), 67-80. <http://doi.org/10.22111/jllr.2024.49045.3265>

1. Introduction

Thirty-seven years after his colonial migration from Trinidad and Tobago to England, V. S. Naipaul (1932-2018) wrote about immigration experience and its consequent challenges for a migrant in autobiographical *The Enigma of Arrival* (1987). From the perspective of the theory of migration and migration studies, what makes this work prominent is the decision of migrant narrator, Naipaul, to settle not in London rather in the solitude of a village near Wiltshire and reflecting nature and its beautiful perspective through precise and praise-worthy descriptions. The focus on rural landscape and narrator's tendency to express his mental state and internal feelings, enforces the lyrical features in *The Enigma of Arrival*, as a novel of immigration. The novel's allusions to William Wordsworth, the romantic poet, confirms its lyrical dimension (Hayward, 2002: p. 57). The rise of lyrical novel blurred not only the intellectual and cultural borders but also border among literary genres. In *Lyrical Strategies: The Poetics of the Twentieth Century American Novel* (2018), Owens Murphy analyzes the role of the mixture of two classical genres of narrative and lyrical in the formation of lyrical novel and explains its features as literary product of the twentieth century. These lyrical features which are observed in the theme and form of immigration novel, provide the reader with a deeper understanding of immigration experience and of the inner world of the migrant character. The significant problem of the present study is to explore the role of lyrical elements in *The Enigma of Arrival* and to provide answers for the following questions: 1. In what thematic and formal elements the overlap of immigration novel and lyrical novel is situated? And what is their role in the transference of immigration experience? 2. How does the lyrical formal and thematic elements used in *The Enigma of Arrival* contribute to the expression of immigration experience?

2. Research Methodology

Drawing on the method of literary text analysis, this study tries to explore the overlaps and conformities of lyrical novel and immigration novel. This research is based on a combination of Owen Murphy's theory on lyrical novel and Frank Soren's categorization of stylistic and formal features of immigration novel. First, the lyrical features that show overlap with immigration novel are introduced, then, the role of these lyrical features in *The Enigma of Arrival* will be discussed.

3. Discussion

The Overlap of Narrator's Subjectivity with Novelist's Biography

As a basic element, subjectivity is a formal element in lyrical novel. In *The Enigma of Arrival* this feature is depicted through employing narrator's authority in form and writer's biography in content. The migrant narrator states his personal emotions, thoughts, and conceptions by using the first person point of view. The narrator, consequently, subjectively describes the narrative action, meaning, and descriptions through possessing the narrative authority.

The Link of Lyrical Experiences with Migratory Themes

The Enigma of Arrival is open to a survey of lyrical elements in migration novel. The migrant narrator tries to show his relation with the alien surrounding based on internal feelings and individual mentality through residing not in the crowded London but in the solitude of a rural landscape. The focus on the subjectivity of the migrant narrator blurs the border between autobiography and narrative, thereby, the lyrical qualities of the novel will be more revealed. *The Enigma* possesses a fluent, colloquial language that becomes poetic when the narrator is at the peak of his emotions. The reader is the very audience who has gained access to the inner and solitude world of a migrant. The motif of solitude indicates the wandering consciousness that not only brings about stability and certainty but also it causes uncertainty in all of the characters of the novel. Through his migratory mentality, Naipaul is aware of such a transience and that is why he tries to look at his life and the surrounding world accordingly. A nature that is constantly in transit. The lyrical aspect of the novel makes it possible to appreciate the experience of migration deeper assist the reader to understand the relevant emotions. In other words, in this novel feeling is a means of comprehension and understanding.

The Conformity of Non-linear Lyrical Novel to Structural Disruption

Instead of following a linear plot, *Enigma* focuses on the thoughts, observations, feelings, meditations, and descriptions of the narrator in various sections of his life. The descriptive structure of the novel existence of no particular adventure in it, contributes to its structural disruption. Hence, *Enigma* overlaps the lyrical novel in this regard. The plot of lyrical novels shows the features of imagistic,

vertical movement, and contemplative ordering. The plot of *Enigma* contains these features. The surrounding perspective gradually reflects the inner world of the migrant narrator. This imagistic mode that includes the inner world of the narrator, organizes the plot of *Enigma* as a unifying force in the novel. In *Enigma* plot is dependent on space. The vertical arrangement of incidents makes it possible to pierce into the inner world of the character. Plot proceeds not a chronological order but an arrangement formed by place. So, the plot shows a seemingly static narration. In reality, action has a contemplative nature in *Enigma*. That is, plot mirrors the transformations of the internal world of the migrant narrator.

4. Conclusion

This research tried to introduce those stylistic and thematic features of lyrical novel that are significant in stating the experience of migration. As a thematic lyrical element, the subjectivity of the migrant narrator is located in form of autobiography, as a migratory structural element, paves the ground for shedding light on the lyrical world of the migrant. The focus on and the vividness of the image of migrant's sensations, emotions, and conceptions is enforced in novel of migration through the technique of narratorial authority. The experience of migration can lead to the sense of delivery, the joy of freedom, the happiness of a new life, the opening up of new horizons of understanding. By benefiting from lyrical elements for depicting the world of the migrant, migration novel helps the reader to appreciate the communicated feelings so that feelings turn into a medium of understanding. In *Enigma*, Naipaul benefits from lyrical features to express the experience of migration. Plot moves vertically in the novel where space and place are organizing elements. The organization of plot in narration is contemplative. The imagistic perspective in *Enigma* makes the migrant narrator to investigate the experience of migration and its influence on his feeling and understanding through reminiscing disarrayed memories and extending the inner world to the surrounding nature. Hence drawing attention to the reaction of the inner world of the narrator to the changes in the external world. As a feature of lyrical novel, revision through repetition plays an important role in the vertical movement of the plot, because it causes the plot to have a cyclic movement that with every repetition provides an opportunity for revision. That is why *Enigma* ends where it has begun.

5. References

- Abrams, M. H. (1984). *The Correspondent Breeze: Essays on English Romanticism*. New York: Norton.
- Bennett, S. (2009) "Lyric Poetry: The 'Transparent Narrative Mode'". *Literature in Performance*. 1, 2: 36-44.
- Dickinson, Ph. (2018). *Romanticism and Aesthetic Life in Postcolonial Writing*. Switzerland: Springer Nature.
- Frank, S. (2008). *Migration and Literature: Gunter Grass, Milan Kundera, Salman Rushdie and Jan Kjærstad*. New York: Palgrave MacMillan.
- Freedman, R. (1963). *The lyrical Novel: studies in Hermann Hesse, Andre Gide and Virginia Woolf*. London: Oxford University Press.
- Hayward, H. (2002). *The Enigma of V. S. Naipaul: Sources and Contexts*. New York: Palgrave Macmillan.
- Işık, S. (2022). "The Enigma of Arrival: The story of belonging to somewhere." *Journal of Social Sciences*, No. 10: pp.41-47.
- King, B. (2003). *V. S. Naipaul*. 2nd edition. New York: Palgrave Macmillan.
- Mendilow, A. (1972). *Time and the Novel*. New York: Humanities Press.
- Moshtagh Mehr, R., Bafekr, S. (2014). "Formal and Thematic Features of Lyrical Literature." *Journal of Lyrical Literature Researches*, Vol. 14, No. 26: 183-203.
- Naipaul, V.S. (1987). *The Enigma of Arrival*. New York: A.Knopf.Inc.
- Nixon, R. (1992). *London Calling: V. S. Naipaul, Postcolonial Mandarin*. New York: Oxford University Press.
- Owens Murphy, K. (2018). *Lyrical Strategies: The poetics of the Twentieth Century American Novel*. Illinois: North western University Press.
- Pound, E. (1934). *Make it New*. London: Faber and Faber Limited.
- Zaker Kish, O. (2015). "An Analysis of the Lyrical Theme of Nafse Almasdoor". *Journal of Lyrical Literature Researches*, Vol. 13, No. 24: 97-116.

بررسی عناصر غنایی رمان مهاجرت ناپیل با عنوان «راز رسیدن»

زهرا دهقانی پور^۱ | احمد شیرخانی^۲

۱. دانش آموخته ارشد زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: samindeghani35@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: Ahmadshirkhani@lihu.usb.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	تحقیق حاضر به بررسی عناصر رمان غنایی در «راز رسیدن» نوشته وی. اس. ناپیل (V. S. Naipaul, 1932-2018)، نویسنده ترینیدادی-بریتانیایی و برنده جایزه نوبل می‌پردازد. بنیان نظری این پژوهش، تلفیقی از نظریات کیتی اُونز مورفی در باب رمان غنایی و نظریه سورن فرانک درباره رمان مهاجرت است. این مقاله در پی پاسخ به این پرسش‌ها است: ۱- هم‌پوشانی رمان غنایی و رمان مهاجرت، در کدام عناصر مضمونی و فرمی دیده می‌شود؟ ۲- عناصر غنایی به‌کاررفته در رمان راز رسیدن، چگونه به بیان تجربه مهاجرت کمک می‌کنند؟ یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که آن دسته از مؤلفه‌های غنایی که با ویژگی‌های رمان مهاجرت هم‌پوشانی دارند، عبارت‌اند از: سیطره سوژکتیویته شخصیت بر فضا و مکان، طرح غیرخطی و تأملی داستان و نیز تکرار همراه با تغییر. همخوانی و سازگاری این ویژگی‌های غنایی با برخی مؤلفه‌های رمان مهاجرت در «راز رسیدن»، از قبیل سبک زندگی نام‌نویسی، اقتدار راوی، آگاهی متغیر، چندمنظری و نیز طرح غیرخطی، نشان می‌دهد که ناپیل برای بیان تجربه مهاجرت، از عناصر غنایی بهره برده است. جنبه غنایی در رمان مهاجرت، به خردورزی و درک براساس عواطف و احساسات می‌انجامد.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۵	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۸/۰۵	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱	
واژه‌های کلیدی:	
رمان غنایی، رمان مهاجرت، راز رسیدن، ناپیل	

استناد: دهقانی پور، زهرا؛ شیرخانی، احمد. (۱۴۰۴). «بررسی عناصر غنایی رمان مهاجرت ناپیل با عنوان «راز رسیدن»». پژوهشنامه ادب غنایی،

۲۳(۴۵)، ۶۷-۸۰.

DOI: 10.22111/jllr.2024.49045.3265

© دهقانی پور، زهرا؛ شیرخانی، احمد.

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان.

۱- مقدمه

با افول قدرت استعماری انگلستان در نیمه اول قرن بیستم، موج عظیمی از مهاجرت استعماری در دهه ۱۹۵۰ میلادی پدید آمد که در نتیجه آن، تعداد زیادی از استعمارزدگان مستعمرات پیشین، از کشورهای خود به انگلستان مهاجرت کردند. مقارن با همین برهه از مهاجرت استعماری، وی. اس. ناپیل (V. S. Naipaul, 1932-2018) از ترینیداد و توباگو، برای ادامه تحصیل به لندن مهاجرت کرد. از مهم‌ترین انگیزه‌های مهاجرت ناپیل، آرزوی نویسندگی بود و ثمره آن، تألیف بیش از سی اثر ادبی در حوزه رمان، اتوبیوگرافی و سفرنامه است. سی‌وهفت سال پس از آغاز این مهاجرت بود که ناپیل در قالب اتوبیوگرافی به بازتاب تجربه مهاجرت و چالش‌های متعاقب آن برای یک مهاجر در «راز رسیدن» (The Enigma of Arrival, 1987) پرداخت. این نویسنده شهیر ترینیدادی-بریتانیایی، در سال ۲۰۰۱ میلادی موفق به کسب جایزه نوبل ادبی شد.

از منظر نظریه و ادبیات مهاجرت، آنچه این اثر را متمایز می‌سازد، تصمیم راوی-مهاجر، ناپیل، برای اقامت نه در لندن، بلکه در خلوت یک روستایی نزدیک ویلتشایر در انگلستان و بازتاب طبیعت و مناظر زیبای آن با توصیفاتی دقیق و ستودنی است. محوریت یافتن طبیعت روستایی و تلاش راوی برای بیان حالات ذهنی و عواطف درونی خود، به ویژگی‌های غنایی در «راز رسیدن» به‌عنوان یک رمان مهاجرت، قوت می‌بخشد؛ تا آنجا که اشارات متعدد به شاعر رمانتیک انگلیس، ویلیام وردزورث و برخی آثار او، بر حضور جنبه‌های غنایی در رمان، صحنه می‌گذارد (Hayward, 2002: 57).

در سازگاری با پراکندگی و عدم قطعیت دنیای مدرن، نویسندگان قرن بیستم، برخی از ژانرهای ادبی را با یکدیگر ادغام کردند. یکی از گونه‌های رمان معاصر که در تطابق با تحولات قرن بیستم به وجود آمد، رمان غنایی است. با ظهور رمان غنایی، نه تنها مرزهای فکری و فرهنگی، بلکه مرز میان ژانرهای ادبی نیز کم‌رنگ شد. کیتی اُونز مورفی در کتاب «استراتژی‌های غنایی: بوطیقای رمان آمریکایی در قرن بیستم» (۲۰۱۸)، ترکیب دو ژانر کلاسیک غنایی و روایی را در شکل‌گیری رمان غنایی، مطرح کرده و ویژگی‌های رمان غنایی را به‌عنوان یک محصول قرن بیستمی تحلیل می‌کند. به‌زعم وی، نویسندگان قرن بیستم از مرز میان ژانرهای ادبی عبور کرده و ویژگی‌های شعر غنایی را برگرفته و بر ژانر روایی اعمال کرده‌اند که نتیجه آن، حصول یک ژانر ترکیبی به‌نام رمان غنایی است (Owens Murphy, 2018: 9-12). به عبارتی، تلفیق عناصر ژانر غنایی با ژانر روایی، منجر به ظهور گونه‌ای هیبریدی (پیوندخورده) از رمان شد که در بازتاب مفاهیم مدرن، از قابلیت بیشتری برخوردار است. جنبه‌های غنایی که در مضامین و ساختار رمان مهاجرت، مشاهده می‌شوند، درک عمیق‌تری از تجربه مهاجرت به دست می‌دهند و خواننده را با دنیای درونی شخصیت مهاجر، عمیق‌تر آشنا می‌کنند.

۱-۱- بیان مسئله و سؤالات تحقیق

پژوهش حاضر، عناصر غنایی انعکاس‌یافته در رمان مهاجرت و اثربخشی آن‌ها در انتقال مضمون مهاجرت را مورد بررسی قرار داده و نشان می‌دهد که رمان‌های مهاجرت، با گنجاندن عناصر غنایی، قادر به غنی‌سازی و بیان بهتر موضوعات مهاجرت به شیوه‌ای عمیق‌تر و گیراتر هستند. در واقع، رمان غنایی به‌عنوان ابزاری برای بیان تجربه مهاجرت عمل می‌کند.

مسئله اصلی تحقیق حاضر، واکاوی نقش عناصر رمان غنایی در «راز رسیدن» و پاسخ به این پرسش‌ها است: ۱- هم‌پوشانی رمان غنایی و رمان مهاجرت، در کدام عناصر مضمونی و فرمی، واقع است و نقش آن‌ها در بیان تجربه مهاجرت چگونه است؟ ۲- محتوا و فرم غنایی به‌کاررفته در راز رسیدن اثر ناپیل، چگونه به بیان تجربه مهاجرت در این رمان کمک می‌کند؟

۲-۱- روش تفصیلی تحقیق

نگارندگان این پژوهش، تلاش می‌کنند با استفاده از روش نقد تحلیلی متن ادبی، به بررسی هم‌پوشانی‌ها و تطابق‌های دو گونهٔ رمان غنایی و رمان مهاجرت بپردازند. این تحقیق، بنیان نظری خود را بر تلفیق نظریات کیتی اُونز مورفی در باب رمان غنایی و نظریهٔ سورن فرانک دربارهٔ ویژگی‌های فرمی و مضمونی رمان مهاجرت، بنا نهاده است. در ابتدا آن دسته از عناصر رمان غنایی که با رمان مهاجرت هم‌پوشانی دارند، معرفی می‌شوند. سپس به نقش این عناصر در بیان تجربهٔ مهاجرت در راز رسیدن نوشتهٔ ناپیل، پرداخته خواهد شد.

۳-۱- پیشینهٔ تحقیق

در باب ادب غنایی و عناصر سازندهٔ آن، آثار فراوانی تألیف شده است. مشتاق مهر و بافکر، در تحقیقی به معرفی شاخص‌های محتوایی و صوری ادب غنایی می‌پردازند و بر این باورند که برخی از این شاخص‌ها برای ادب غنایی، شرط اصلی و لازم هستند و بعضی، فرعی (مشتاق مهر و بافکر، ۱۳۹۵: ۱۸۴-۱۸۳). ذاکری کیش، به‌طور مفصل به توضیح تاریخچهٔ شعر غنایی می‌پردازد و در مطالعهٔ خود، سعی می‌کند عناصر غنایی به‌کاررفته در یک متن منشور فارسی را نشان دهد. او مدعی است که بسیاری از ویژگی‌های رمان جریان سیال ذهن، سرمنشأ غنایی دارند (ذاکری کیش، ۱۳۹۴: ۹۹).

آثار ناپیل، توجه محققان ادبی را به میزان قابل توجهی به خود جلب کرده‌اند و عمدهٔ این تحقیقات، از منظر نظریهٔ پسااستعمار صورت گرفته‌اند. پژوهش‌های انجام‌شده، تمرکز درخور و مستقلی بر موضوع مهاجرت ندارد و به همین شکل، نقش جنبهٔ غنایی در بیان تجربهٔ مهاجرت در «راز رسیدن»، مورد کاوش کمتری قرار گرفته است. فیلیپ دیکنسون بر این باور است که رمانتیسیم در رمان مذکور، ابزاری برای به دست آوردن راهبردهایی برای اندیشیدن درخصوص حیات هنری پسااستعماری است. از نگاه او، نشانه‌های انکارناپذیر فرم غنایی در این رمان، چشمگیر هستند (Philip Dickinson, 2018: 105).

راب نیکسون به بررسی نگرش منتقدان آمریکایی-بریتانیایی و منتقدان جهان سوم و کارائیب نسبت به ناپیل می‌پردازد. از نظر دستهٔ اول منتقدان، ناپیل به‌واسطهٔ مهاجرت‌بودنش، در موقعیتی قرار دارد که از هرگونه تعلق‌داشتن، دور می‌ماند و این امر برای او امکان روایت و قضاوت بی‌طرفانه را به ارمغان آورده است (Nixon, 1992: 33). دستهٔ دوم در تلاش‌اند تا تعلق و تعصب قومی، فرهنگی و ملی ناپیل را آشکار سازند (Nixon, 1992: 34). اما خود نیکسون، ناپیل را وارث سنت استعمار انگیس می‌پندارد (Nixon, 1992: 8-37). بروس کینگ، در کتابی بر این نظر است که ناپیل، جایگاه خود را به‌عنوان مهاجر، در ادبیات انگلیس تثبیت بخشیده است: «کسی که نه‌تنها موقعیتی برای خود ایجاد کرده، بلکه بخشی از یک نظم جدید است؛ یعنی سنت جدید ادبی مهاجرت مردم دنیا» (King, 2003: 147). هلن هی‌وارد، آرامش و خلوتی را که راوی-مهاجر از آن لذت می‌برد و آن را ارج می‌نهد، ویژگی برجستهٔ آثار غنایی وردزورث می‌داند (Hayward, 2002: 8-57).

۲- چارچوب نظری تحقیق

۱-۲- رمان غنایی

در قرن بیستم، مرزهای سه ژانر ادبی کلاسیک (غنایی، روایی، درام) محو شد. آثار ادبی این دوره، تنها در یک ژانر ادبی نمی‌گنجیدند؛ بلکه ویژگی‌های چندین ژانر را در خود داشتند (Owens Murphy, 2018: 9-12). از آنجا که قرن بیستم، دوران استیلای ژانر روایی بود، در این زمینه آثاری تلفیق‌یافته از دو یا چند ژانر حاصل آمد. رمان غنایی، نمونه‌ای از این گونه آثار است که از تلفیق ژانرهای غنایی و روایی پدید می‌آید. رالف فریدمن، رمان غنایی را ژانری تلفیقی توصیف می‌کند که کارکرد شعر را در قالب روایت ارائه می‌دهد (Freedman, 1963: 1).

براساس نظریه‌های فریدمن و اُونز مورفی، ویژگی‌های برجسته شعر غنایی که در ژانر روایی به کار گرفته شده‌اند، به‌عنوان ویژگی‌های رمان غنایی شناخته می‌شوند. برخی از این ویژگی‌ها شامل مواردی است از قبیل سوژکتیویته و روند غیرخطی و غیررویدادی داستان که با پیچیدگی و جزئیات شخصیت و همچنین تعامل‌های ذهنی کاراکتر منفعل همراه است. فنون روایی دیگری که در رمان‌های غنایی به کار می‌روند، شامل جریان سیال ذهن، تکنیک گفت‌وگوی درونی، اعترافات، تبادل‌نامه و خاطره‌گویی است. داستان چندبخشی، ویژگی غنایی دیگری است که به غیرخطی بودن داستان کمک می‌کند؛ به این معنی که داستان به صورت پراکنده و متشکل از بخش‌هایی است که در عین ارتباط، خودمحور و مستقل هستند (Owens Murphy, 2018: 20).

عبارت «رمان غنایی» که فریدمن معرف آن است، با نوعی تضاد همراه است. شعر غنایی، دلالت بر نوعی از متن ادبی دارد که در آن، نگرش و عواطف شخصی، با یک سبک منسجم، موزون و فشرده بیان می‌شود. در مقابل، رمان، دلالت بر داستان بلندی دارد که از انسجام و الگوی چشمگیری برخوردار نیست. ترکیب این دو نوع ادبی، امکان نگرشی شخصی به دنیای پیرامون را فراهم می‌آورد که با شیوه نگرش عینی در رمان سنتی تفاوت دارد. در رمان سنتی، شخصیت در جامعه‌ای زندگی می‌کند که فکر می‌کند به آن تعلق ندارد و اغلب، نوعی رویارویی بین آن‌ها در رمان به تصویر کشیده می‌شود. در رمان غنایی، در عوض، رفتار بشری، «صورتی مستقل است که در آن، آگاهی از تجربه بشر با دنیای او آمیخته است» (Freedman, 1963: 2). قهرمان رمان غنایی از طریق آمیختن فضای بیرونی با نگرش درونی خود، چشم‌اندازی غنایی را خلق می‌کند.

از نظر سوزان بنت (Bennett, 2009) طرح در رمان غنایی، دارای سه ویژگی متمایز است. نخست، طرح در این نوع از رمان‌ها، ماهیتی تصویرگرایانه (imagistic) از خود نشان می‌دهد. این حالت تصویرگرایانه، یکی از ارکان رمان غنایی محسوب می‌شود که به رمان، نظم و انسجام می‌بخشد. در نگاه ازرا پوند، هنرمند تصویرگرا، تکیه چشمگیری به تخیل و درک درونی دارد (Pound, 1934: 336)؛ از این رو، جنبه تصویرگرایانه طرح رمان غنایی، به ارائه آن تصویری از دنیای درونی شخصیت می‌پردازد که نشان‌دهنده تأثیر دنیای بیرونی بر عواطف و احساسات شخصیت است. ویژگی دوم، دلالت بر حرکت طرح رمان غنایی در محور عمودی دارد. طرح در رمان غنایی، براساس نظم تداعی‌گونه، نه نظم علی و معلولی آن پیش می‌رود. برخلاف رمان سنتی که طرح آن در محور افقی، براساس نظم زمانی و ارتباط منطقی بین وقایع حرکت می‌کند، در رمان غنایی، یک رخداد، ضرورتاً دلیل وقوع اتفاق دیگری نیست. رخدادها در رمان غنایی، کامل و مستقل هستند. ویژگی سوم رمان غنایی، نظم تأملی آن است. اگر در داستان‌های سنتی، کشمکش و عنصر تعلیق، طرح داستان را در محور عمودی به پیش می‌برد و به دنبال آن، شخصیت به تفکر درباره دنیای پیرامون می‌پردازد، در رمان غنایی، کشمکش در طرح داستان، جای خود را به تنش می‌دهد و پیامد آن، نفوذ به دنیای درون شخصیت و تأمل در آن است (Bennett, 2009: 7-36).

یکی از ویژگی‌های بارز رمان قرن بیستم، تمرکز بر دنیای درونی شخصیت در داستان است. مندیلو بر این باور است که در رمان مدرن، توجه، از آنچه شخصیت‌ها انجام می‌دهند، به «آنچه آن‌ها فکر می‌کنند و چگونه فکر می‌کنند» معطوف شده است (Mendilow, 1972: 202). نفوذ به عمق دنیای درونی شخصیت که با نظم حرکت عمودی طرح، ممکن می‌شود، خصلت برجسته رمان غنایی است. نویسندگان رمان‌های غنایی در پی بررسی فضای ذهنی و حالات درونی شخصیت‌ها هستند و از دید آنان، کنش‌ها و وقایع دنیای رمان، در حاشیه دنیای درونی شخصیت قرار دارند؛ زیرا هدف در این نوع از رمان‌ها، مطالعه تأثیر دنیای بیرونی بر سوژکتیویته شخصیت و نوع نگرش او به دنیای بیرونی است. در نتیجه این رویکرد، توالی زمانی در داستان، جای خود را به فضا و موقعیت می‌دهد.

درک دنیای ذهنی شخصیت در داستان، منوط به فهم ما از فضا و مکانی است که شخصیت غنایی در آن قرار دارد. آنچه در مطالعه شخصیت‌های غنایی، امری محوری است، توجه به فهم آن‌ها از دنیای بیرون و نحوه واکنش این دست از

شخصیت‌ها به دنیای واقعی بیرونی است. تکرار به‌عنوان یک ویژگی در شعر غنایی، در شخصیت‌پردازی رمان غنایی نیز به‌کار می‌رود. اغلب رمان‌های غنایی، تصاویر تکرارشونده و متعددی از شخصیت ارائه می‌دهند که با هر بار تکرار، تغییراتی نیز نشان داده می‌شود. این تکرار و تغییرات، دلالت بر تحول تدریجی در ذهنیت شخصیت دارد و همچنین به وضوح بیشتر تصویر شخصیت می‌افزاید.

زمان و مکان در رمان غنایی، به‌عنوان پس‌زمینه‌ای برای درک بهتر شخصیت و رخداد، نقش مهمی را ایفا می‌کنند. بنت، اظهار می‌کند که زمان و مکان در رمان غنایی، کارکرد متفاوتی دارند. از آنجا که در رمان غنایی، تأکید بر تأثیر دنیای واقعی بر ذهنیت شخصیت و یکی شدن با آن است، زمان و مکان به‌عنوان مبنای واقعی تلقی نمی‌شوند؛ «بلکه به‌دلیل نگرش شخصی راوی، آن‌ها از هم‌گسیخته جلوه می‌کنند» (Bennett, 2009: 41). از این نظر، وقایع در رمان غنایی بر مبنای مکان، مرتب می‌شوند و نه بر مبنای توالی زمانی. این مبنای مکانی که در سوژکتیویته راوی خلق شده است، بیشتر تخیلی و شاعرانه است.

۲-۲- ویژگی‌های غنایی در رمان مهاجرت

بخش قابل‌توجهی از ویژگی‌های ساختاری و محتوایی رمان غنایی، با ویژگی‌های رمان مهاجرت انطباق و هم‌پوشانی دارند؛ از این رو در انتقال مفاهیم مهاجرت، نقش مؤثری ایفا می‌کنند. سوژکتیویته که یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های ساختاری در رمان غنایی است، به‌طور هم‌زمان با ویژگی محتوایی زندگی‌نامه نویسنده در رمان مهاجرت و با ویژگی ساختاری اقتدار راوی در بیان داستان، انطباق دارد. در یک رمان غنایی، دیدگاه راوی معمولاً به‌صورت اول‌شخص و سوژکتیو است. راوی از زاویه دید اول‌شخص، احساسات، افکار و خاطرات شخصی خود را بازگو و حقایق درونی خود را برای خواننده فاش می‌کند. درواقع سوژکتیویته، هم‌زمان هم به بیان رمان با تکنیک اقتدار راوی و هم به شرح بیوگرافی نویسنده کمک می‌کند. وقتی سوژکتیویته با اقتدار راوی در رمان مهاجرت منطبق می‌شود، به این معنی است که راوی یا شخصیت اصلی از طریق تجربیات ذهنی و دیدگاه‌های شخصی خود، در روایت داستان، اختیار تام دارد و روایت او به صدایی مسلط تبدیل می‌شود که خواننده را در طول مسیر داستان، هدایت کرده و تأثیر مهاجرت بر زندگی خود یا زندگی دیگران را بازگو می‌کند. همچنین، سوژکتیویته به‌طور واضح نشان می‌دهد که راوی-مهاجر تا چه حد با فرایند مهاجرت، سازگاری پیدا کرده است؛ اینکه آیا او فرایند مهاجرت را مخرب و دردناک می‌بیند، یا برعکس، جذاب و سودمند. بدین ترتیب احساسات و دیدگاه شخصی او به‌عنوان محور اصلی رمان مهاجرت در نظر گرفته می‌شود و در نتیجه، رمان مهاجرت به مرزهای رمان غنایی نزدیک می‌شود.

بررسی مضامین غنایی در رمان مهاجرت، پیچیده‌تر جلوه خواهد کرد، اگر راوی-مهاجر به دو یا چند ملیت تعلق داشته باشد. چندملیتی‌بودن و مواجهه با فرهنگ‌های مختلف، به‌طور عمیقی بر درک مهاجر از ملیت و ملی‌گرایی تأثیرگذار است؛ به‌نحوی که ممکن است مهاجر، احساس تعلق دوگانه یا حتی عدم تعلق داشته باشد که در هر دو صورت، به بحران هویت ملی منجر می‌شود. موضوعاتی که حول محور هویت، ملی‌گرایی و تعلق می‌چرخند، به سؤالاتی درباره هویت شخصی، ملی و فرهنگی می‌پردازند (Frank, 2008: 19). بررسی تجربیات عاطفی و احساسی مهاجران در فرایند مهاجرت، به‌ویژه در ارتباط با موضوعات تعلق، هویت، احساسات شخصی و حس آوارگی، در نظریه و مطالعات ادبیات مهاجرت، از اهمیت بالایی برخوردار هستند. احساسات نوستالژیک، اندوه دوری از وطن و مواجهه با فرهنگ بیگانه، همگی به ایجاد احساس اولیه انزوا، در مهاجر می‌انجامد و بیان این احساسات توسط مهاجر، به کیفیت غنایی رمان می‌افزاید.

به‌زعم فریدمن، موضوع اصلی رمان غنایی، بیان احساسات و افکار شخصی است که از تعامل میان شخصیت و جهان خارجی نشئت می‌گیرد (Freedman, 1963: 191). مهاجرتی که با یک زبان و فرهنگ بیگانه روبه‌رو می‌شود، پیامدهای این مواجهه را از طریق هویت هیبریدشده خود، در یک فضای آستانه‌ای، بازتاب می‌دهد. این هویت هیبرید و در حال «شدن»

مهاجر، در کنار آگاهی متغیر و دیدگاه چندمنظری او، تصویری چندبُعدی از دنیای مهاجر به دست می‌دهد. فرانک با ارجاع به دلوز، برای تبیین این ویژگی مهاجر، از مفهوم «درمیانی» (in-betweenness) که به معنی نوسان بین دو نقطه ناپایدار است، استفاده می‌کند. او تأکید می‌کند که استراتژی‌های بیانی، باعث نوسان و تحول در رمان شده و به گشودن ابعاد جدید در آن منجر می‌شوند (Frank, 2008: 19).

انعکاس ویژگی‌های ساختاری رمان غنایی در رمان مهاجرت، باعث پیدایش داستانی چندبخشی، توصیفی، قطعه‌بندی‌شده، استعاری، تأملی و ریزوماتیک می‌شود. این ویژگی‌ها به ایجاد اشکال مختلفی از غیرخطی بودن در داستان کمک می‌کنند. ویژگی دیگری که به غیرخطی بودن داستان کمک می‌کند، شیوه بیان داستان است. رمان مهاجرت از فنون بیان خاصی استفاده می‌کند که منجر به ساختار غیرخطی داستان می‌شوند که شامل «دیدگاه چندمنظری»، «آگاهی متغیر» و «اقتدار راوی» هستند (Frank, 2008: 19). استفاده از تکنیک بیان «آگاهی متغیر»، منجر به شکل‌گیری دیدگاه چندمنظری می‌شود. ساختار در رمان مهاجرت، شامل گفتمان‌های مختلف است که منجر به شکل‌گیری طرح داستان با ترکیبی چندبُعدی می‌شود (Frank, 2008: 20). کم‌رنگ شدن مرز بین ژانرهای ادبی و گذر از این مرزها و ترکیب ژانرها در رمان مهاجرت، در واقع به ماهیت مهاجرگونه این نوع ادبی اشاره دارد.

ادعای گزافی نیست، اگر بگوییم هر رمان مهاجرت را می‌توان به‌عنوان یک رمان غنایی نیز در نظر گرفت؛ به این دلیل که بسیاری از ویژگی‌های رمان‌های مهاجرت، عمدتاً جنبه غنایی در خود دارند. از این رو، مضامین احساسی و درون‌نگری راوی-مهاجر در رمان مهاجرت، اغلب با ویژگی‌های اساسی رمان‌های غنایی انطباق دارند. عناصر غنایی در رمان مهاجرت، امکان بیان احساسات شخصی، افکار و تجارب مرتبط با مهاجرت را فراهم می‌کنند. با این حال، باید توجه داشت که هر رمان غنایی‌ای را نمی‌توان در دسته‌بندی رمان مهاجرت قرار داد؛ زیرا راوی یک رمان غنایی، لزوماً مهاجر نیست و موضوع هم ممکن است درباره مهاجرت نباشد.

عناصر غنایی در به تصویر کشیدن سفر احساسی مهاجر، احساس تعلق و مواجه شدن وی با فرهنگ‌ها و هویت‌های مختلف، نقش قابل‌ملاحظه‌ای را ایفا می‌کنند. رمان مهاجرت با بهره‌جستن از ویژگی‌های غنایی، پیچیدگی‌ها و آسیب‌پذیری‌های تجربه مهاجرت را به تصویر می‌کشد و تجسمی احساسی و عاطفی از موضوعات مهاجرتی به دست می‌دهد. رمان راز رسیدن، نمونه‌ای از رمان‌های مهاجرت است که به‌خوبی هم‌پوشانی و انطباق عناصر غنایی و مهاجرتی را نشان می‌دهد.

۳- بحث و تحلیل

۳-۱- ویژگی‌های غنایی در راز رسیدن

ویژگی‌های رمان غنایی در راز رسیدن و نقش آن‌ها در بیان تجربه مهاجرت، به شرحی است که در ادامه می‌آید.

۳-۱-۱- سازگاری سوژکتیویته راوی با بیوگرافی نویسنده

به‌عنوان یک ویژگی اساسی، سوژکتیویته عنصری فرمی در رمان غنایی است. در راز رسیدن، این ویژگی از طریق استفاده از تکنیک اقتدار راوی در فرم و بیوگرافی نویسنده در محتوا، به تصویر کشیده شده است. راوی مهاجر، احساسات شخصی، افکار و ادراکات خود را با استفاده از دیدگاه اول‌شخص بیان می‌کند و در نتیجه با تصاحب قدرت در روایت داستان، او رویدادها، مفاهیم و توصیف‌ها را از دیدگاهی شخصی (سوژکتیو) به تصویر می‌کشد. سوژکتیویته علاوه بر این، در زمینه محتوایی نیز با ویژگی مهاجرتی زندگی‌نامه نویسنده انطباق دارد. راز رسیدن، با تلفیق زندگی‌نامه نویسنده و شخصیت داستانی، روایتی نیمه‌بیوگرافی را شکل می‌دهد. به عبارتی، هویت نویسنده به‌عنوان مهاجر، با شخصیت داستان، در هم تنیده است. ناپیل

در این رمان، نسبت به دیگران، دنیای پیرامون خود را به طرز متفاوت و براساس دیدگاه شخصی خود مشاهده و تفسیر می‌کند.

۳-۱-۲- تجربه‌های غنایی در پیوند با مضامین مهاجرتی

رمان راز رسیدن، امکان بررسی عناصر غنایی در رمان مهاجرت را فراهم می‌آورد. راوی مهاجر این رمان با دوری جستن از زندگی شهری و اقامت در یک روستا در نزدیکی بنای تاریخی استون هنج، در تلاش است که رابطه خود با محیط بیگانه را با بهره‌جستن از ذهنیات و احساسات درونی خود، در تنهایی و خلوتی که این مکان فراهم کرده است، نشان دهد. آنچه که تصویر سوژکتیویته راوی-مهاجر را در کانون توجه قرار می‌دهد، چشم‌انداز طبیعتی است که راوی در آن ساکن شده است. بررسی نقش خلوت‌گزینی در این رمان، زمینه را برای یافتن پیوندهای بین این اثر و رمان غنایی، مهیا می‌سازد.

خلوت‌گزینی در رمان راز رسیدن، یکی از مضامینی است که این رمان را با سنت ادبی رماتیسم انگلیس پیوند می‌دهد. به منظور ارائه یک تحلیل روشنی از نقش عناصر غنایی در این اثر، لازم است که با تعریف ابرامز از شعر غنایی رماتیسم، آشنا شویم: «[این اشعار] راوی مصممی را در یک فضای خاص و روستایی نشان می‌دهد که به زبانی محاوره‌ای و روان، حرف می‌زند و در عین حال، گاهی به راحتی، زبان تا حد رسمی ارتقا می‌یابد. مخاطب گاهی خود گوینده و گاهی منظره‌ای طبیعی است و گاهی شنونده‌ای ساکت؛ خواه حاضر، خواه غایب. گوینده، روایت را با توصیف یک چشم‌انداز شروع می‌کند. جنبه‌ای از این چشم‌انداز یا تغییری در آن، در او رشته‌ای از خاطرات، افکار و عواطف را زنده می‌کند که با چشم‌انداز بیرونی، گره خورده است. در جریان این تأملات، گوینده غنایی به بینشی دست می‌یابد، با فقدان غم‌انگیزی روبه‌رو می‌شود، تصمیمی اخلاقی می‌گیرد، یا گره‌ای عاطفی را می‌گشاید. شعر، اغلب همان جا که شروع شده - چشم‌انداز بیرونی - به پایان می‌رسد؛ اما با تغییری در حالات و فهمی ژرف که حاصل تأملات گوینده است» (Abrams, 1984: 77).

این تعریف ابرامز از شعر غنایی، با ساختار و محتوای رمان راز رسیدن، سازگاری قابل ملاحظه‌ای دارد و در نتیجه، حضور و نقش عناصر رمان غنایی در آن را تأیید می‌کند. راوی در این رمان، مهاجری است که از هیاهوی لندن، به طبیعت ولتیشایر پناه آورده است تا به تأمل درباره خود، گذشته، تجربه مهاجرت، فلسفه زندگی و نیز نوع رابطه‌اش با سرزمین میزبان بپردازد. او حضوری ملموس و نیرومند دارد؛ چنانکه تمام داستان، حول تأملات و احساس او می‌چرخد. این تمرکز بر سوژکتیویته راوی-مهاجر، سبب می‌شود تا مرز بین اتوبیوگرافی و داستان، کم‌رنگ شود و از این طریق، ویژگی‌های غنایی رمان، آشکارتر. این رمان، زبانی سلیس و محاوره‌ای دارد که در لحظه اوج تأملات راوی، جنبه ادبی آن تقویت می‌شود. خواننده همان مخاطب راوی است که به دنیای درونی و خلوت یک مهاجر، راه یافته است. راز رسیدن، با تلاش راوی-مهاجر برای توصیف طبیعت، در اولین روزهای اقامتش در ولتیشایر آغاز می‌شود: «در چهار روز اول، باران می‌بارید. به سختی می‌توانستم ببینم کجا هستم» (Naipaul, 1987: 1). توصیف چشم‌انداز، منتج به روایت یک رشته‌ای از خاطرات، افکار و احساسات می‌شود که با مهاجرت راوی شروع می‌شود و با رسیدن او به آرزوی دیرینه‌اش، یعنی نویسندگی و نوشتن رمان، در همان چشم‌انداز، پایان می‌یابد.

در راز رسیدن، کنش، جنبه تأملی دارد و وقایع در آن به دلیل حضور ویژگی‌های رمان غنایی، برمبنای مکان، مرتب می‌شوند و نه براساس نظم زمانی. این مبنای مکانی که در سوژکتیویته راوی خلق شده است، بیشتر، تخیلی و شاعرانه است (Bennett, 2009: 41). حاصل این تأملات درونی برای راوی، درک یک اصل بنیادین در زندگی است که محور تجربیات او به عنوان مهاجر نیز است: تغییر. تصمیم «اخلاقی» راوی در پایان داستان، وقتی به حقیقت مرگ به عنوان تغییر و نه نابودی، دست می‌یابد، این است که خیلی «سریع به نوشتن داستان جک و باغش» (Naipaul, 1987: 309) بپردازد.

راز رسیدن، نه تنها در درون خود، ویژگی‌های رمان غنایی را داراست، بلکه با سنت رمانتسم ادبی انگلیس نیز پیوند برقرار می‌کند. در این رمان، تلمیحات متعددی به شاعران رمانتیک، به‌ویژه وردزورث، وجود دارد و حتی ناپیل از شخصیت‌های آثار وردزورث الهام گرفته است. عناصر رمانتیک این رمان، علاوه بر چشم‌انداز طبیعی، شامل این موارد است: زبان حزن‌برانگیز، صحنه‌هایی که بر ویرانی و نابودی دلالت دارند، باور به قدرت شفابخش و حیات‌بخش طبیعت، تمرکز رمان بر داستان زندگی آدم‌های معمولی و فقیر، حضور دو «آگاهی» در ساختار رمان که در آن آگاهی، نویسنده بالغ و میان‌سال، به تأمل درخصوص نگرش‌های دوره جوانی خود می‌پردازد (Dickinson, 2018: 79). حضور راوی مهاجر در این بازآفرینی سنت رمانتسم، بر شگفتی اثر می‌افزاید.

از منظر نظریه مهاجرت، خلوت‌گزینی راوی-مهاجر در رمان راز رسیدن، دستاوردهای ارزشمندی دارد. هی‌وارد در بررسی نقش اصلاح‌ها و بازنگری‌ها در این رمان، به این نتیجه می‌رسد که ناپیل بر عدم ثبات تصورات و تصمیمات، تأکید دارد. یکی از روش‌های اثبات این مدعا، بررسی نقش خلوت‌گزینی و تنهایی راوی در وقایع رمان است. «نویسنده در تنهایی پنداشت‌های خود، حبس شده است و علی‌رغم دقت نظر خستگی ناپذیرش، نمی‌تواند از راز دیگران سر درآورد. بدین طریق این رمان بر آگاهی از محدودیت‌های فهم و درک نویسنده تأکید دارد» (Hayward, 2002: 59). درواقع ناپیل با این روش، اعتبار مشاهدات خود را زیر سؤال می‌برد و تردید دارد که تصورات او با تصورات سایر شخصیت‌های داستان درخصوص موضوعی واحد، تطابق دارد یا خیر. ناپیل با این حالت تردید و عدم قطعیت، ارتباط پویایی برقرار می‌کند. «ساحل رودخانه‌های شرجی، مراتع: هر کسی، چیز متفاوتی در آن‌ها می‌دید. آقای فیلیپ پیر با خاطراتش از گل‌های سفید و خزه‌ها؛ صاحب عمارت و پیچک‌های دوست‌داشتنی؛ کارکنان باغ عمارت؛ آلن؛ جک؛ من» (Naipaul, 1987: 268). هریک از این افراد در تنهایی زندان آگاهی خود محبوس است و درک متفاوت خود را از محیط پیرامون دارد.

موتیف خلوت‌گزینی در رمان راز رسیدن، بر آگاهی سرگردانی دلالت دارد که نه تنها به ثبات و قطعیت در راوی مهاجر نمی‌رسد، بلکه در نگاهی وسیع‌تر، این عدم قطعیت را در همه شخصیت‌های رمان نشان می‌دهد. ناپیل با ذهنیت مهاجرتی‌ای که دارد، بر این امر واقف است و به همین دلیل تلاش می‌کند زندگی خود و محیط روستایی پیرامون خود را با لنز عدم قطعیت بنگرد؛ طبیعتی که دائم در حال شدن و تغییر است. «رؤیای آمدن به انگلستان را داشتم؛ اما زندگی من در انگلستان، بی‌طعم و بی‌رنگ بود... و همان‌طور که پیش‌تر در خانه، رؤیای بودن در انگلستان را داشتم، سال‌ها در انگلستان، رؤیای ترک انگلستان را داشتم» (Naipaul, 1987: 101). واقعیتی که او در انگلستان می‌یابد، به‌طور قابل توجهی با تصاویر آرمانی که در کتاب‌ها و نقاشی‌های دوره کودکی دیده بود، تفاوت دارد. «لندنی که در ذهنم بود، تصویر لندنی بود که از دیکنز می‌شناختم؛ او و نقاشان کتاب‌هایش» (Naipaul, 1987: 133). در ادامه، او احساس نمی‌کند که به منظور حفظ فرهنگ بومی خود، باید در ترینیداد زندگی کند، بلکه بدون توجه به مکان جغرافیایی خود، راهی برای حفظ هویت فرهنگی خود می‌یابد (Işık, 2022: 46). راوی می‌گوید: «انسان‌ها به تاریخ نیاز دارند؛ تاریخ به آن‌ها در درک هویت خود کمک می‌کند؛ اما تاریخ همانند مقدسات، می‌تواند در قلب باشد؛ کافی است چیزی وجود داشته باشد» (Naipaul, 1987: 353). اشاره راوی به «قلب»، تأکید دوباره‌ای است بر اهمیت دنیای درونی مهاجر در تعاملش با سرزمین میزبان.

تغییر دیدگاه راوی در رمان نسبت به مکان‌هایی مانند ترینیداد و انگلستان، نقش مکان در بسط و درک شخصیت راوی، درک فلسفی او از مرگ به‌عنوان نوعی مهاجرت و تغییر، بازسازی هویت فرهنگی سیال و مهاجرگونه، نه تنها تکنیک‌هایی است برای بیان محتوای مهاجرتی رمان، بلکه به جنبه غنایی آن نیز عمق می‌بخشد. تجربه مهاجرت، وسیله‌ای می‌شود برای تأمل و بازتاب دنیای درونی راوی-مهاجر که با دنیای واقعی پیرامون، پیوند ذهنی تازه‌ای برقرار کرده است. این جابه‌جایی، راوی را در مکانی قرار داده است که آگاهی بیشتری نسبت به تغییر پیدا کرده است. درواقع جنبه غنایی این رمان، در راستای همین

آگاهی، گسترش می‌یابد و مهاجر که تجربه ملموسی از جابه‌جایی دارد، درک عمیق‌تری از تغییر را به‌واسطه احساس خود به دست می‌آورد. از این منظر، جنبه غنایی در رمان راز رسیدن را باید نوعی خردورزی و اندیشیدن تلقی کرد. با بازتاب دنیای ذهنی و احساسی مهاجر در رمان، احساساتی همچون ناامیدی، حس عدم تعلق و آوارگی، تنهایی، غربت، دل‌تنگی و بیگانه‌بودن، نمایان می‌شوند. جنبه غنایی رمان، امکان درک عمیق‌تر تجربه مهاجرت را فراهم می‌آورد و سبب می‌شود تا خواننده، احساس منتقل شده را لمس کند. به عبارت دیگر، در این رمان، احساس، تبدیل به ابزاری می‌شود برای فهمیدن.

۳-۱-۳- انطباق ساختار غیرخطی رمان غنایی با پراکندگی ساختاری

در رمان راز رسیدن، علی‌رغم پراکندگی ساختاری، وحدت موضوعی وجود دارد. در حالی که مهاجر، درصدد یافتن ثبات و یکپارچگی دنیای خویش است، دنیای او که متأثر از تحولات حاصل از مهاجرت است، پراکنده و ناپایدار جلوه می‌کند. فرم و ساختار راز رسیدن، با ساختار سنتی رمان‌های کلاسیک که متشکل از آغاز، میانه و پایان هستند، همخوانی ندارد. به‌جای ساختار خطی، در این رمان بر افکار، مشاهدات، احساسات، تأملات و توصیفات راوی در برهه‌هایی از زندگی‌اش تأکید می‌شود. رمان، دارای پنج فصل است که هر فصل، بدون دنبال‌کردن ترتیب زمانی، به یک جنبه خاص از زندگی راوی می‌پردازد. فصل اول به زندگی او در ویلتشایر می‌پردازد. فصل دوم به یادآوری گذشته و نخستین مهاجرت او در ایام جوانی و پیش از اقامت او در ویلتشایر مربوط است. فصل سوم و چهارم، صحنه‌های خاصی از زندگی‌اش در ویلتشایر و تعاملاتش با همسایگان را روایت می‌کنند و فصل آخر، مربوط به مرگ خواهر راوی است.

اگرچه هر بخش از رمان، مرحله‌ای متمایز از زندگی او در مهاجرت را به تصویر می‌کشد، یک وحدت موضوعی میان آن‌ها وجود دارد. درواقع راوی، شخصیتی به ظاهر منفعل است که به توصیف محیط می‌پردازد، گذشته را به خاطر می‌آورد و درباره محیط و افراد پیرامونش تأمل می‌کند. به عبارتی، ساختار توصیفی رمان و عدم وقوع رویدادهای خاص در آن، به شکل‌گیری ساختار غیرخطی آن کمک می‌کند. از این جهت، این رمان، در غیرخطی‌بودن ساختار رمان، با رمان غنایی هم‌پوشانی دارد.

همان‌طور که پیش‌تر مفصلاً توضیح داده شد، طرح رمان‌های غنایی، دارای سه ویژگی تصویرگرایانه، حرکت در محور عمودی و نیز چینش تأملی است. طرح در راز رسیدن، این ویژگی‌های ذکرشده را داراست. یکی از مشهورترین تصاویری که رمان در معرض دید خواننده قرار می‌دهد، در بند اول آن قرار دارد: «چهار روز اول، باران می‌بارید. به‌سختی می‌توانستم ببینم کجا هستم. بعد باران بند آمد. و روبه‌روی کلبه‌ام، آن سوی چمن‌زار و خانه‌ها، درختان عربانی را دیدم که مزارع را از هم جدا می‌کردند و آن دوردست‌ها، در روشنایی روز، درخشش رودخانه کوچکی به چشم می‌خورد؛ درخششی که بعضی اوقات به‌طور عجیبی، به نظر می‌آمد بالاتر از سطح زمین قرار دارد» (Naipaul, 1987: 1). راوی در این تصویر باز، چشم‌اندازی را به تصویر می‌کشد که طرح رمان براساس آن شکل گرفته است.

خواننده با ادامه مطالعه رمان، نه‌تنها توصیف دقیق‌تری از طبیعت پیرامون به دست می‌آورد، بلکه به‌واسطه آن، با شخصیت راوی-مهاجر هم بیشتر آشنا می‌شود. این اتفاق، هم‌زمان برای راوی هم در حال رخ‌دادن است؛ یعنی بعدها که این منظره «معنای بیشتری» برایش دارد، «زمانی که بیشتر از خیابان‌های استوایی جایی که بزرگ شده بود، زندگی‌اش را در خود جذب کرده بود» (Naipaul, 1987: 1)، درک راوی از خودش عمیق‌تر و نگاهش به زندگی ژرف‌تر می‌شود. تصویری که از چشم‌انداز پیرامون داده می‌شود، به‌تدریج احساس و عالم درونی راوی-مهاجر را بازتاب می‌دهد. اگر «مه را به خاطر دارم، آن چهار روز بارانی و مه که همه‌چیز را از من پنهان کرده بود، به‌دلیل دلهره‌ای بود که آن موقع داشتم؛ دلهره کار، دلهره آمدن به

این مکان جدید» (Naipaul, 1987: 1). این حالت تصویرگرایانه (imagistic) که دربرگیرنده دنیای درونی راوی است، در راز رسیدن، به طرح رمان، نظم و سازمان می‌دهد و نیرویی است که به رمان وحدت می‌بخشد.

در راز رسیدن، طرح داستان، تابعی از مکان است. طرح رمان، سیرخطی در طول محور افقی زمان را ندارد؛ بلکه وقایع، در محور عمودی قرار دارند و این سبب می‌شود که نفوذ به دنیای درونی شخصیت راوی-مهاجر، میسر شود. در رمان غنایی، دنیای خارجی، تعمیمی از ذهنیات شخصیت است و نویسنده، تحولات ذهنی، ادراکی و عاطفی شخصیت را به تغییرات عالم بیرون گره می‌زند. به همین شکل، تحولات درونی راوی-مهاجر در رمان ناپیل، حاصل تأثیر تغییرات طبیعت بیرونی بر ذهن او هستند. گردش ایام و افول قدرت استعماری انگلیس که نماد آن، عمارت قدیمی و مخروبه‌ای است که راوی در یکی از خانه‌های مجاور آن اقامت دارد، تلاش جک (همسایه کشاورز راوی) برای پرورش باغچه‌ای سرسبز در این ویرانی خزنده، چرخش فصول و ویرانی و حیات مجدد طبیعت، همگی بر درک تازه‌ی راوی از مرگ، تأثیرگذار هستند. ناپیل با بهره‌جستن از ویژگی‌های غنایی، این امکان را می‌یابد تا سیر خطی طرح داستان را به هم بزند تا بر یک لحظه از تجربه‌ی راوی-مهاجر تأکید کند. در طول داستان، گذشته، بخشی از این لحظه می‌شود. تکرار همراه با تغییر، یک نقش اساسی در حرکت عمودی طرح رمان ایفا می‌کند؛ زیرا طرح داستان را درگیر نوعی حرکت چرخشی می‌کند و با هر بار تکرار، فرصت بازبینی و تغییر را فراهم می‌آورد.

«زندگی‌نامه‌نویسی، در یک مفهوم، بازنگری است؛ به عبارت دیگر، کنشی که بازسازی زندگی را شامل می‌شود، حذف مطالب نامناسب و نظم‌بخشیدن به سردرگمی‌های تجربه براساس یک اصل سازمان‌دهنده» (Hayward, 2002: 39). قالب زندگی‌نامه در راز رسیدن، زمینه را برای حرکت عمودی طرح با ایجاد گسیختگی و مقایسه در کنش‌های رمان فراهم می‌آورد. رمان دارای پنج فصل است که ترتیب آن‌ها، توالی زمانی را دنبال نمی‌کند و همان‌جا که شروع شده است، به پایان می‌رسد. حرکت طرح رمان، نه براساس زمان، بلکه براساس مکان، تنظیم شده است. حاصل چنین طرحی، نوعی روایت به ظاهر ایستا را موجب می‌شود. در ظاهر امر، هیچ رخداد مهمی، به مفهوم سنتی آن، در رمان روی نمی‌دهد. در واقع، کنش در این رمان، ماهیت تأملی دارد؛ یعنی، طرح بازتابی از تحولات دنیای درونی راوی-مهاجر را ارائه می‌دهد.

۴- نتیجه‌گیری

در این بررسی تلاش شد آن دسته از مؤلفه‌های ساختاری و محتوایی رمان غنایی معرفی شود که در بیان تجربه مهاجرت، نقش ایفا می‌کنند. سوژکتیویته شخصیت مهاجر، به‌عنوان یک مؤلفه محتوایی غنایی، در رمان مهاجرت، وقتی که در قالب اتوبیوگرافی، به‌عنوان یک مؤلفه ساختاری، جای می‌گیرد، عرصه را برای درک کانون قراردادن دنیای غنایی مهاجر، فراهم می‌آورد. تمرکز و وضوح تصویرپردازی احساسات، عواطف و ادراکات شخصیت مهاجر در رمان مهاجرت، با تکنیک ساختاری اقتدار راوی، ارتقا می‌یابد. تجربه مهاجرت می‌تواند به حس‌رهایی، لذت آزادی، شادی حاصل از یک زندگی جدید و گشوده‌شدن افق‌های تازه درک و فهم بینجامد. رمان مهاجرت با بهره‌گرفتن از عناصر غنایی در ارائه دنیای مهاجر، باعث می‌شود تا خواننده احساس منتقل‌شده را لمس کند و از این طریق، احساس، به ابزاری برای دانستن تبدیل می‌شود.

مطالعه حاضر نشان می‌دهد که ناپیل در رمان راز رسیدن به‌عنوان یک رمان برجسته مهاجرت، از مؤلفه‌های غنایی برای بیان تجربه مهاجرت بهره برده است. طرح در این رمان، حرکتی عمودی دارد که در آن، فضا و مکان، نیروهای وحدت‌بخش رمان هستند. سازماندهی طرح در روایت، اساس تأملی دارد. در راز رسیدن، جنبه تصویرگرایانه چشم‌انداز طبیعی، موجب می‌شود تا راوی-مهاجر با تداعی خاطرات پراکنده و تعمیم دنیای درونی خود به طبیعت پیرامون، به بررسی تجربه مهاجرت و تأثیر آن بر احساس و درک خود بپردازد و توجه را معطوف به واکنش دنیای درونی شخصیت رمان نسبت به تغییرات دنیای

بیرونی کند. عنصر تکرار همراه با تغییر، به عنوان یک مؤلفه رمان غنایی، در راز رسیدن، نقشی اساسی در حرکت عمودی طرح رمان ایفا می‌کند؛ زیرا طرح داستان را درگیر نوعی حرکت چرخشی می‌کند و با هر بار تکرار، فرصت بازبینی و تغییر را فراهم می‌آورد. به همین دلیل، راز رسیدن، همان جایی تمام می‌شود که در آغاز شروع شده است.

منابع

ذاکری کیش، امید. (۱۳۹۴). «تحلیل محتوای غنایی نفثه المصدور»، پژوهشنامه ادب غنایی، دوره سیزدهم، شماره ۲۴، صص ۹۷-۱۱۶.

مشتاق مهر، رحمان؛ بافکر، سردار. (۱۳۹۵). «شاخص‌های محتوایی و صوری ادبیات غنایی»، پژوهشنامه ادب غنایی، دوره چهاردهم، شماره ۲۶، صص ۱۸۳-۲۰۳.

Abrams, M. H. (1984). *The Correspondent Breeze: Essays on English Romanticism*. New York: Norton.

Bennett, S. (2009) "Lyric Poetry: The 'Transparent Narrative Mode'. *Literature in Performance*. 1,2: 36-44.

Dickinson, Ph. (2018). *Romanticism and Aesthetic Life in Postcolonial Writing*. Switzerland: Springer Nature.

Frank, S. (2008). *Migration and Literature: Gunter Grass, Milan Kundera, Salman Rushdie and Jan Kjærstad*. New York: Palgrave MacMillan.

Freedman, R. (1963). *The lyrical Novel: studies in Hermann Hesse, Andre Gide and Virginia Woolf*. London: Oxford University Press.

Hayward, H. (2002). *The Enigma of V. S. Naipaul: Sources and Contexts*. New York: Palgrave Macmillan.

Işık, S. (2022). "The Enigma of Arrival: The story of belonging to somewhere." *Journal of Social Sciences*, No. 10: pp.41-47.

King, B. (2003). *V. S. Naipaul*. 2nd edition. New York: Palgrave Macmillan.

Mendilow, A. (1972). *Time and the Novel*. New York: Humanities Press.

Naipaul, V.S. (1987). *The Enigma of Arrival*. New York: A.Knopf.Inc.

Nixon, R. (1992). *London Calling: V. S. Naipaul, Postcolonial Mandarin*. New York: Oxford University Press.

Owens Murphy, K. (2018). *Lyrical Strategies: The poetics of the Twentieth Century American Novel*. Illinois: North western University Press.

Pound, E. (1934). *Make it New*. London: Faber and Faber Limited.